

LUMINA.

Foia bisericesca, scolastica, literaria si economica.

Organu oficiale alu eparchiei romane gr. or. aradane.

Ese de dóve ori in septemana:
Joi-a si Dominec'a.

Pretiulu de prenumeratiune:

pre anu intregu . . . 6 fl. v. a.
" diumetate de anu . . . 3 fl. v. a.
" patrariu de anu . . . 1 fl. 50 cr.

Pentru Romani'a si strainetate:

pre anu intregu . . . 9 fl. v. a.
" diumetate de anu . . . 4 fl. 50 cr.

Corespondintiele si banii de prenumeratiune se se adreseze de a dreptulu: Redactiunei „Lumina” in Aradu, cancelari'a episcopésca.

Pentru publicatiunile de trei ori, ce contienu cam 150 de cuvinte (spatiu de 20 sire garmond) taes'a e 3 fl.; pana la 220 de cuvinte 4 fl., éra mai sus 5 fl., intielegendu-se intr' aceste sume si timbrulu. — Pretiulu publicatiuniloru se se anticipe.

Invitare de prenumeratiune

la

„LUMINA,”

foia bisericesca, scolastica, literaria si economica.

Organu oficiale alu eparchiei romane gr. or. aradane.

Condiitiunile de prenumeratiune-remanu totu celea din fruntea foii.

Aradu 11. ianuariu. 1873.

Redactiunea.

PARTE OFICIALE.

Nr. 113. Pres.

La toti asesorii Consistoriului din Aradu.

A se luá mesurile necesarie pentru alegerea deputatiloru la sinodulu Nostru eparchialu pe unu periodu nou de trei ani si pentru pertractarea altoru obiecte ce vor fi la ordinea dilei, cu deosebita privire la §§. 91. lit. k. si 140. din statutulu organicu, cu acést'a convocamu siedintia plenaria a Consistoriului Nostru eparchialu aradane la Aradu, pe diu'a de 8. Februariu vechiu a. c. si poftimu pre toti domni asesori consistoriali a participá la acea siedintia.

Aradu, 29, Ianuariu. 1873.

Procopiu Ivacicoviciu,
Episcopulu Aradului.

La institutululu clericale

de aicia se voru tiené esamenele semestrale in 19. si 20. februariu a. c. in ordinea urmatória;

Luni	demanétia	Cursulu	III. Teologi'a pastoralá, II. Retoric'a bisericesca . . . I. Metodulu.
			II. Teologi'a dogmatica, III. Retoric'a bisericesca.
	dupamédiadi		I. Pedagogi'a si Catichetic'a.
Marti	demanétia	Cursulu	III. Dreptulu canonic, II. Istori'a bisericesca.
			I. Gramatic'a.
			III. Moralulu.
	dupamédiadi		III. II, I. Cantarea si tipiculu.

Aradu 1. Februariu. 1873.

Corpulu profesoralu.

PARTE NEOFICIALE.

Ce e de facutu, ca preotii se propasiésca in cultura si se-si implinésca misiunea loru?

Am aretatu in nr. 9. alu „Luminei” din a. tr. ca ómenii sunt destinati pre pamentu a nesú spre a-si desvoltá puterile loru spirituali si fisice. pentru ca se

ajunga la desevarsire. „Fiti desevarsitu, cà Tatalu vostru celu cerescu desevarsitu este.” Ar fi se-si desvólte spiritalu ca se cunósca cele nalte; cugetulu si semtiulu, ca se fie atrasi catra ce'a ce e nobilu, necesariu si frumosu, si voi'a ca se se straduésca a castigá cele bune.

Am disu, cà conducatorii crestineloru pe acestu drumu sunt preotii. Noi avem a conduce pre cei ce ne-au alesu, pre cei ce ni s'au incredintiatu nóa, se-i conducemu astfeliu prin acést'a viétia pamentésca, in càtu cu ea se se póta ridicá la alt'a; se póta dobandí viéti'a cea cerésca.

Pentru a ni impliní astadi (candu deosebite spirite contrarie resaru) acést'a misiune insemnata, ni trebuesce pregatire si propasire.

Noi audimu, cà vócea timpului e progresu, adeca lumina, inaintare la o viétia mai culta, mai buna, mai usióra si mai multiamitória.

Fatia cu acést'a pretensiune generala, cu acést'a propasire la care impinge timpulu, noi nu putemu stá numai ca se privimu cum se desvólta factorii altoru biserici si cum se inaltia filii altoru natiuni considerandu pe filii natiunei nóstre de servi ai loru, de servi moscenií; nu putemu audí si nici privi acést'a, ci trebue se ne ingrigimu si se ni procurámu medilócele necesarie, ca se putemu satisface chiamarii nóstre. Noi trebue se atragemu filii sufletesci a ni urmá. La ce? La cele nobile, la cele necesarie loru, la progresu. Ca se-i indemnám a ni urmá avemu lipsa de unu tonu atragatoriu, unu tonu care se cuprinda fapte si se si nutrésca pre cei ce-lu vor audí.

Se finu unu instrumentu nobilu, unu instrumentu alu artei alu careia tonu atrage inim'a auditoriloru si o incanta. Acestu instrumentu, cu càtu se studiéza mai multu, cu càtu se intrebuintéza cu o mai buna atentiun'ca se nu se abata dela regule, si cu càtu sunt tóte córdele lui in armonia, cu atât'a da tonurile cele mai atragatórie.

Astfeliu este si cu misiunea nóstra a preotiloru. Dreptu acést'a eu socotu, ca medilócele necesarie pentru propasirea preotiloru la cultur'a necesaria loru, acestea: cetirea continua, repetirea studioloru teologice, intiparirea iubirei; si conveniri dese.

a) *Cetire continua.* Ce feliu de scrieri se cetimu? Compendiulu dreptului canonicu la §. 186. p. 15. pe bas'a can. 86. apostolescu ni prescrie: cetirea S. Scripturi, a Canóneloru, a cartiloru S. Parinti, a Istoriei, a Retoricei bisericesci. Avemu acestea si le avemu tóte traduse? Avemu d. e. tóte scrierile Santului Ioanu Gura de auru, a le lui Vasiliu, Grigoriu, ale lui Ignatiu, Policarpu, Dionisiu Areopagitulu, Justinu, Cirilu alu Ierusalimului etc. Respunsulu e negativu.

Mai incolo audimu cum se ingrigesce biserice'a protestanta chiar si papista; audimu cum inaintéza ba vedemu si cetimu operile cari esu la acele biserici. Scimu noi càtu propasiesce biserice'a nóstra gr. or.? Bine ar fi ca „Lumina” se ni comunice din candu in candu date

despre această propășire, despre opere și scrieri bisericesti, cari au putut să în Rusi'a, Athen'a, Romani'a și Bucovin'a. (Ni am dat a dese truda, și ni vom mai da, dar într'acolo e puțin comert literar și de aceea anevoia putem procura ceva. Red.) Atari vesti și comunicari ar înmulți și mai mult radiile „Luminei“ ar înșufletă pre cetitori, i-ar face a se silă și ei la progresu.

b) *Repetirea studiilor teologice* încă e o detorință prescrisă și după parerea mea puțin necesară, că sunt între noi, de cei ce au studiat teologia câteva luni, de cei ce pot le-au învățat, dar atunci nu le-au înțeles deplin. Acum înse le pot judeca acele științe și le pot aplica în praxă. Repetirea ni-ar mai servi la multe spre aducere aminte de misiunea noastră.

Langa aceste mai avem lipsa de scrieri istorice, juridice, și de cele necesare vieții sociale, ca se știu ce se întâmplă în lume.

c) *Intiparirea iubirii în inimă noastră*. Fără această toată celelalte sunt de prisos. Mare însemnată au acele cuvinte, fiind că acele carele are iubirea lui Cristos intiparită în inimă sa, are de scopu vieții sale numai binele, jertfa și virtute. Multe se mai istoricesc despre dragostea dintre preoți și astăzi, și multa îndatorire este din acestu fundament al vieții creștinești. Cuvintele Santei Evanghelii: Simone alui Jon'a, iubescime? Pasce mielșii mei, pasce oile mele conținu o îndatorire de a ne pregăti de a urma voinții lui Dumnezeu, de a îngrijă și jertfi pentru popor, de a imita pre sântii Apostoli. Și noi ni se va pune întrebarea: „Unde este turmă cea data tie?“ Este a ne îngrijă cum dice Ioan Gura de aur: „că deca cineva guvernă o naie de transportu plin de veslari și marfuri prețioase, ne-ar pune la carma, cu ordinu, ca se navigăm pe mare . . . nefiind apti ar trebui să fugim de la carma, ca se nu înecăm noi.“ Cându poporul nostru decade, vină o porță și carmacii: Scopul ni este aflarea medelocului alu mantui de înecare. Cultură poporului e medelocul celu mai sigur. Ca Conducători, ca Inspectori școlari, amu pot propune și stabili prin Sinode oblegamentul: pentru cetire, scriere și cunoșterea Religiei deplinu, cu această, ca nici unu tineru său tineră se nu se căsătorească până cându nu vor depune esamenu, până nu se vor dechiară cu acestea de apti. —

Nici o comuna se nu fie, care se nu-și aiba meseriași romani pentru manufacturile necesare și în nici o comuna română boltășii și carciunarii se nu fie străini, că serăcescu și îneca sufletele române, și se staruim că criminali și betivi se nu se mai afe. Ori ce procesu ar fi între roman și roman se ne silim a-lu împacă, pentru că se ruinează ori amândoi ori unul dintre ei.

d) *Conveniri nentrupte între preoți*. Unu barbatu romanu a disu: „În timpurile de fată nici unu popor, nici o nație nu pot să propășească deca singuratecele elemente nu-și vor uni puterile întieșuale și materiali“. Toti au conveniri nu mai preoții nu. N'au ei necesitate de această? Eu credu că au. Prin conveniri am ave a ne consulta, de vedea bisericii, de înaintarea noastră în biserică spiritualmente și materialmente.

Vedea bisericii se ridică și prin demnitatea ce arătam în oficiile noastre, pentru care nu puțină consultare ni trebuie. Cu cântarea bisericească ridicăm, atragem gustul și atențiunea poporului. Aceste cântări atragătoria au început se-și pierda din melodia în unele locuri, de reulu cântăreților nepricepuți. Lecuirea acestei scaderi se acceptă de la preoți.

Consultarea ne-ar ajuta și aci. Avem icoane cari ni nfățișă sânta Treime și pre Sânti, ca se ni atragă aten-

țiunea, se ni impună pietate. Acestea le avem la s. biserici și prin casele creștinilor noștri zugrăvite pe lemn și pe sticlă, făcute de cine știe mai bine, în câtu ne fiindu desemnate corespondentiu, multe din ele și în multe locuri contribuiesc la deșosirea bisericii. Cui se atribuie această scaderă? Preoților din acea comună în care se vedu. Cum se ajutăm? Cu consultarea. Artistulu care ar ști, că se trecu două mii de exemplare de icoane, ar înșelă exemplariulu desemnat după arta mai estinu de câtu cei ce le porță pe spinare și le dau cu unu prețiu micu. —

În urma, de care limba se ne ținem într-a cuvântă poporului în biserică? De cea din cartile bisericești ori de cea din scrierile române moderne? Așemăna-le, că e mare deosebire. Literatii directu și indirectu ne provoacă a părăsi unele din limbă bisericească, iera Compendiulu Dreptulu canonicu §. 180. prescrie: „întrebuințarea nouelor cuvinte în loculu celorlalte usuat și cunoscute din Biblia, nu este iertată, că abate pe creștini de la ascultarea evlavioasă a cuventulu lui Dumnezeu și-i ocupa cu gânduri la cuvintele nouă.“

Astfelu multe și puțină am ave a ne consulta, chiar și pentru noi înșine, pentru cele de lipsă în biserică și pentru această că ce pașuri, ce medeloc se mai folosim la îmbunătățirea stării materiale a preoților. Ne-am cunoșce, că vor fi între noi preoți, cari se ne reprezintă și în Sinode, se lucre, cari se ne dea idei și pareri. Și deca nu alta, celu puțin ne-am apropiă și am castigă „Unimea duhului întră legatură pacii“.

B. Baiulescu m. p.

Comitetu francesu pentru tramitarea gratuita de carti franceze la slavi și la romani.

Unu corespondent alu „Corespondenței slave“ comunica programulu comitetulu parisienu, care-și propuse să propage literatură franceză prin tramitarea gratuita de carti franceze la slavi și la romani. Acestu programu dice:

„Resbelulu deșastroșu, prin care trecurăm, ne-a făcutu să cunoșcem simpatie, cari le nutriam pentru Franța unele populațiuni până acumă foarte ignorate. Slavii Austriei, cari se luptă de seculu în contr' vecinilor lor nemți, romani, pre cari îi unesc cu noi limbă și origine comună, ni au dat în timpul cercărilor noastre dovede de alipire, pentru cari nu li potem fi destulu de recunoscători. Nu putem să li multumim mai bine de câtu prin această, că li vom da medeloc de a se iniția în limbă și literatură noastră. Ei iubesc Franța instictiv, înse li este greu a o cunoșce bine; ei sunt separati de ea prin Germaniă; li se impune o cultură absolutu germanică; cartile franceze sunt rare la densi și în prețiu foarte mare.

Noi am voi să punem Franța în comunicăți cu amicii săi cari prea puțin considerati până acumă. Celu mai bun medeloc este de a li procura gratuitu cartile franceze, de cari au lipsă.

Ne propunem așă dar a trimite după olta profesorilor, societăților științifice și literare, reuniunilor de studii din Pragă, Posen, Lemberg, Pestă, Sibiu, Zagrabia, Laibach, etc . . . opuri gramaticale, istorice, de literatură, științifice etc . . .

Între omenii de studiu și civilitate nu este nici unulu, care nu ar potă descoperi în bibliotecă sa câteva volume în exemplare duble sau ne mai întrebunțate. Aceste opuri, deca se vor distribui cu judecată și bună imparțialitate în țările, unde sunt necunoscute, vor face mari servitii, parte prin această, că vor propaga ideile noastre, parte făcendu a se lată mai tare cunoștința Franței.

Această este lucrarea patriotică, la care invităm și împințim pre toti aceia, care volesc să susținu și mărească influența morală a Franței în străinătate. Vom fi fericiți a aduna de aci în colo daruri, fie în carti, fie în parale, pentru cumpărarea de carti.

Contăm la bunăvoința societăților savante, a dloro autori și editori. Asociandu-se la lucrarea noastră, vor deschide nouă fontani de exploatarea literaturii noastre naționale.

Fiecare daruitoru va potă să ni facă cunoscută destinați-

nea, ce voiesce se o de darului seu. Fiacare opu va portá numele daruntoriului, déca acest'a o va dori.

Cerintiele si cererile de informatiune sunt a se adresá D. D. Gaidoz, professeur a l' école des sciences politiques, 32 rue Madame, Paris.

Hovelacque, directeur de la „Revue de linguistique“, 2 rue Pléquier, Paris.

Leger, docteur en lettres, 30 quai d'Orléans, Paris.

Emile Picot vice-consul, 7 place d'Eylau, Paris.

Precum se vede, ide'a comitetului este fórte practica. Negresitu cá va fi bine primita la populatiunile slave si romane.

Membrii comitetului inse, nu vor poté se scia numerulu e-sactu alu societatiiloru si trebuintiele fia-careia din ele. Pentru aceea acestea vor trebui se faca de aci incolo cunoscute dorintiele loru, adresandu-se in scrisu la un'a din persónele, a caror'a nume si adresa suntu indicate mai sus.

Inceputulu actiunei comitetului va fi naturalminte modestu; elu nu va póte corespunde tuturor cereriloru, cari i se vor adresá; inse le va notá si se va stradui a le satisfaca pucinu mai tardiu.

Se'ntielege de sine, cá comitetulu nu pote luá asuprasi spelele trimiterii; cartile se vor trimite ca marfa si portulu va trebui a fi respunsu de catra destinatari.

Comitetulu se va nisui a potriví cátu mai multu natur'a cartiloru tramise cu trebuintiele particulare ale donatoriloru; cartile scientifique vor fi spre esemplu rezervate studintiloru, operele teologice seminaristiloru etc. . .

Credú, cá va fi bine a aminti aici, cá pentru scrisorile adresate din Austri'a se cere francare de 25 cr. Comitetulu se va vedé obligatu a refúsá scrisorile, cari nu vor fi pe deplinu francate.

Diurnalele slave si romane sunt rogate se binevoiésca a reproduce acést'a comunicatiune.

Terminandu potu se anuntiu, cá unu numeru anumitu de opuri s'a si adunatu si cá in cateva dile se va face prim'a spe-dare..

Inca ceva despre albine.

Mai cá nu se afla nici unu feliu de animale, care se atraga admirarea naturalistiloru, precum atragu albinele priu maiestrit'a lucrare si regulat'a loru economia. Din vechime inca, albin'a s'a ténutu cam pre lenga omu, pentru cá numai acolo unde s'a asiediatu omulu cu locuinti'a, intelninu colonii de albine, cari, cum ni spunu caletorii, au ajunsu numai pana acolo, pana unde au ajunsu si cultur'a.

Albineloru li merge mai bine sub priveghiarea si ocrotirea omului. Fiindu cá viétia loru cea mirabila, plina de instinctu, straduintia, maiestria si buna rónduéla, are atâtea insusiri placute, au si avutu fórte multi prietini inca in vechi'a Grecia, Italia si Spania, si are si pana in diu'a de astadi.

Albin'a n'are vre-o frumsétia deosebita din afara, colorile si vestmentulu ei e mai multu de cátu modestu; inse insusirile ei cele din lontru, cu cari lucréza, si pe cari e basata societatea loru, sub intielépt' stapanire a capeteniei loru, li dá cu atát'a mai mare pretiu între cele lalte fapturi mici, pentru cá in viét'i'a loru sociala se vedu urme de intelegentia, temperamentu, curagiu, bunavointia, cari tóte se spriginescu fórte tare de simtirile loru cele agere, a mirosului si audiului, a gustului si a vederei.

Unu stupu harnicu consta din 5000—30,000 de albine lucrátorie, pe langa acestea de multe ori mai sunt 150—2000 de trentorii, si o regina, adeca matca, carea se deosebesce prin aceea, cá e subtire, cam galbia, in mersu si in tóta miscarea ei aréta o gravitate, in cátu si de pre acést'a se póte vedé demnitatea si insemnetatea ce o are in coloni'a albineloru. Ea ca o dama parfumata dá dela sine unu mirosu deosebitu, póte ca prin acél'a se atraga pre cele lalte albine. Trentorii din protiva au capu mare si midilocu grosu; in sboru sbérnaia tare.

In sfarsitu albinele lucrátorie, pe din afora au putiena insemnetate, sunt inse cele mai numeróse si cele mai insemnate cetatiene ale statului acestuia de insecte. Structur'a loru din lantru si din afóra, e fórte potrivita scopului loru.

Pe din afóra e acoperita cu perisiori cari sunt parte pentru aperare, parte de a stringe in ei pravulu de pe flori. Déca s'au tavalitu cátu de putieniu in potirulu vre-unei floricele, apoi vine a casa rosia, galbena séu alba, dupa cum e pravulu flórei; de acést'a o curatia apoi consótiela ei bine. Nasulu ei e lunguretiu si se intinde candu vrea se culéga miere. De capu se póte deosebi, afara de doi ochi, doi dinti lungi, inca dóue córne, in

cari sunt concentrate tóte simtiurile, cu ele audu, pipaescu, mi-rósa, cu ele si-aréta mani'a, bucuri'a si frie'a loru, si-si dau semnu un'a la alta. Ceva deosebitu sunt cele trei parchi de picióre. Cele de nainte, mai scurte, servescu in locu de mani cu cele din medilocu, mai lungi, se spriginescu, éra cele din deretru sunt deosebitu facute pentru de a duce si a purtá ce au strinsu. —

Albinele au atrasu atentiunea naturalistiloru a mai multoru veacuri, fara de a fi pututu cineva pana acum strabate deplinu in viét'i'a loru familiara, si in schimbarile ce se intempla acolo. Parerea multor'a este cá matc'a e de neamulu femeescu, si trentorii de celu barbatescu, éra albinele lucrátorie nu sunt nici de neamulu barbatescu nici de neamulu femeescu. Esistinti'a, viét'i'a stupului aterna dela o legatura anumita între matca, albine si trentorii, — tóte trele neamuri acestea si-au lucrulu loru. Si intru adeveru ele aréta in viét'i'a loru la olalta astfelu de virtuti si insusiri frumóse, in cátu ar fi de doritu a aflá asemenea in tóta cas'a, in tóta comun'a, si in totu statulu. E cunoscutu, cá din viét'i'a loru cea armonica, din straduinti'a, maiestri'a si economisarea loru cea buna, poetii au luat multe pilde frumóse, si teologii regule morale.

A vedé ceva, putemu numai in timpulu celu mai frumosu alu anului, fiindu cá ele esu numai incependu din Martiu séu Aprile. Prin unu sbernáitu sgomotosu si-aréta bucuri'a, cá au scapatu la largu din inchisórea loru de iérna. Lucrulu celu d'antaiu apoi e curatirea, pentru cá albinele sunt dintre cele mai curate animale, din care pricina nici nu suferu nimicu ceva strainu in cosnitie, si in acestea nu se face gunoiu, fara numai iérn'a, ce apoi primavér'a ilu curatia. Trupurile cele mórte le cara afara. Alte trupuri mai mari, care le impedeca in lucrare, séu dóra imprescia vre unu mirosu greu, déca nu le potu cará afara, apoi le astupa si le acoperu bine cu unu feliu de resina, de care au totdeun'a gat'a pentru de a astupá gauri, ca se nu vina apa in cosnitia s. a. — Asia bagandu-se odata unu síórece intr'o cosnitia, atát'a lau musicatu albinele, pana ce l'au omoritu, si fiindu cá pentru marimea lui nu l'au pututu duce afara, deci l'au invelitu séu mai bine dicendu l'au acoperitu pe de asupr'a cu resina de a loru, ca pre o mumia de a regiloru din Egiptu. De cumva nu potu astupá ca se nu resufe mirosulu celu reu, apoi mai bine si-lasa locuinti'a, si candu e o di frumósa, se si ducu si parasescu cosnit'i'a.

Dupa ce si-au curatitu bine casutiela, apoi se ingrigescu pentru hrana, pe-carea primavér'a o culegu de pe salci, aluni si alti arbori capuliferi. Fiindu cá in timpulu acést'a alu anului prea putieniu nutrementu capeta, asia nu arare ori se intempla de punu ochi rei pe averea vecinului. Indresnétia sbóra albin'a pe dinaintea cosnitiei stupului vecinu; se încérca a intrá de multe ori, inse e silita a se întórce cu capulu sangeratu; pentru cá fiecare stupu pune stragi naintea intrarii, cari isi cunosc consótiela depre mirosu, si pre cele straine le respingu; de este de lipsa, apoi dau signalu, ca se vina mai multe intru ajutoriu. Acestea apoi inversiunate se arunca a supr'a celei rapitórie si o impungu atát'a, pana ce séu fuge, séu remane mórta pe locu. — Asemene sórte au si bumbarii si vespii déca sunt asia de indresneti de intra la miere. — Decumva inse stupulu e atátu de slabu, in cátu nu póte se puna stragi afara, apoi se baga si albine straine in lontru, fura miere si apoi se intorcu incarcate, spunendu sótieloru intemplantia, precum si modulu de a se inavuti fora lucru. Atunci mergu a doábra mai multe la furatu, ce'a ce li si succede, dupa ce invingu pre stragi, déca sunt de acestea; meseri'a acést'a o practica mai de multe ori. — Déca stapanulu stupului baga de séma mai de timpuriu, apoi séu ilu muta de acolo intr'altu locu, séu ilu astupa; pentru cá altmintrelea totu ilu pradéza. Furatulu se intempla numai primavéra si tómn'a, candu inse sunt flori in gradini si pe campuri, nici cá li umbla albineloru prin capu astu-feliu de cugete rele.

P. Popoviciu,
invetiatoriu.

Protocolulu

Comissiuniloru delegatiunale congresuale emise in caus'a despartirei ierarhice a serbiloru de catra romani din comun'a mestecata Tornea in comitatulu Cíanadului conformu Invoielei incheiate la Carlovétiu de datulu ^{19. Iuniu} 1. Iuliu 1872. Pertractarea ténuta in ^{19/30} Noemvre a. c.

De facia au fostu:

Din partea comisiunei delegatiunale romane:

Protosincelulu si asesorulu consistorialu *Andrei Papp* ca conducatoriu.

Asesorulu referinte consistorialu *Petru Petrovicu* ca membru.

Din partea comisiunei delegatiunale serbe:

Protopresviterulu si asesorulu consistorialu *Georgiu Nicoliciu* ca conducatoriu.

Constantinu Sabo proprietariu din Batania ca membru.

Din partea ambeloru Consistorie:

alu Aradului romanu: Asesorulu consistorialu *Moise Bocsianu* parochu in Curticiu.

alu Temisiorii serbu: *Petru Davidovicu* parochu in Sireghu.

Din partea autoritatii politice:

Végh Aurél pretore in Batania.

Nr. 1. Facendu-se cunoscutu comunei bisericesci, terminulu defiptu pe diu'a de astadi si infacisindu-se ambele comisiuni, — ambii conducatori descoperu poporulu adunatu in sant'a biserica scopulu pertractarii, dupa ce apoi se ceti si splica din punctu in punctu Invoiel'a delegatiuniloru.

Credintiosii de ambele natiunalitati dechiara, a fi priceputu intregu cuprinsulu acestei invoieli si vor se se contieléga intru sine pentru a medloci o impacatiune fratiésca spre a se desparti de catra olalta.

Nr. 2. La intrebarea pusa credintiosiloru serbi: déca ei sustienu si mai departe cererea de a se desparti bisericesce de coreligiunarii romani si a se incorpora diecesei loru nationale.

Densii dechiara cá-si sustienu si mai de parte cererea de despartire si vor se intre in negociatiune pentru o impacatiune fratiésca.

Nr. 3. Pentru scopulu acestei impacatiuni ambele parti se provóca a-si alege barbati de incredere la ce

Dupa o consultare, credintiosii romani si-alégu 14 barbati de incredere si anume:

1. Teodoru Onia. — 2. Teodoru Baniasiu. — 3. Florea Baba. — 4. Lazaru Boncasiu. — 5. Vasilie Baba. — 6. Aronu Novacoviu. — 7. Georgiu Ioanovicu. — 8. Sava Maieru. — 9. Lazaru Maieru. — 10. Vasiliu Ursu. — 11. Sima Stoicovu. — 12. Alecsie Ponta. — 13. Lazaru Romanu. — 14. Vasiliu Bota. Totu astfelu isi alegu coreligiunarii serbi asisderia 14 barbati de incredere si anume:

1. Pera Baicui — 2. Valemiru Lupsiciu — 3. Vasa Baicui — 4. Alesa Baicui — 5. Pera Nesicovicu — 6. Stefanu Cratiunu — 7. Mita Jacusiciu — 8. Mileo Puginu — 9. Mito Glovacu — 10. Sava Sivatiu — 11. Mito Pasariciu — 12. Georgiu Milinu — 13. Sava Suciú — 14. Davidu Jacusiciu. —

4. Cetindu-se numele acestoru alesi barbati de incredere si intrehandu-se poporulu daca are vre-o observare séu esceptiune asupr'a acestoru alegeri.

Credintiosii de ambele natiunalitati dechiara, a fi deplinu multiamiti cu acesti barbati de incredere, si cá nu au neci o esceptiune.

5. Dupa acést'a provocandu-se barbati de incredere a se intielege intre sine pentru constatarea numerulu sufleteloru de ambele natiunalitati si in privinti'a pretiurii averei bisericesci miscat'ria si nemiscat'ria.

Dechiara cá pana mane vor fi in stare a se consfatuí intre sine si vor asterne comisiuniloru conscrierea esacta a sufleteloru de ambele natiunalitati, si vor descoperi valórea averi bisericesci parochiale si scolare.

6. Infatisandu-se ambele comisiuni si barbati de incredere de ambele natiunalitati in localitatea antistiei opidane

Barbati de incredere romani si serbi presinta comisiunei conscrierea sufleteloru dupa care in acést'a comuna bisericesca sunt de totu *romani* 472 de suflete
era *serbii* 459 de suflete
de totu dar 931 de suflete

va sa dica romanii sunt in majoritate numai cu 13 suflete si asia ambele parti dechiara a luá de basa impacatiunei numerulu egalu alu poporatiunei.

7. In privinti'a averi miscat'rie si nemiscat'rie bisericesca, parochiala si scolará.

Ambele parti dechiara: cá acést'a avere, dupa cum se va specificá mai la vale, este comuna si consta din urmatoarele:

a) *nemiscat'rie:*

1. edificiulu bisericei cu tóte apartenintiele — afare de unele recuisite si utensilii in valóre de 8000 fl.
2. edificiulu de scóla cu tóte recuisitele in valóre de 1500 fl.
3. una sesia parochiala in valóre de 8000 fl.
4. pamentulu de scóla invetiatorescu de 7. jugere in valóre de 700 fl.

b) *nemiscat'rie:*

1. Capitalulu bisericei:
 - a) in obligatiuni 708 fl.
 - b) in *banii gat'a* 200 fl.
 - c) in *pretensiuni restante*. 147 „ 85 cr.
2. recuisitele bisericei in valóre de 200 fl.

sum'a la olalta 19,455 fl. 85 cr.

Nr. 8. Pe temeulu acestor'a, credintiosii romani fiindu in maioritate, dechiara cá voiescu a remané in posesiunea si proprietatea bisericei; éra cu privire la edificiulu de scóla, pre acést'a voescu a-lu cede in posesiunea respective proprietatea coreligiunariloru serbi desdaunandu-se reciprocamente partea ce remane in proprietatea unuia séu celuialaltu edificiu si astfelu:

Romanii oferéda coreligiunariloru serbi urmatoarele:

1. Biserica se remane in posesiunea si proprietatea nóstra, deobligandu-ne a desdauná pre fratii serbi cu o suma de 4000 fl v. a. in terminu de *trei ani* in rate anuale si a nume: la 1 Decemvre 1873. 1500 fl. la 1. Decemvre 1874. 1500. éra la 1. Decemvre 1875. 1000 fl. remanendu pana la escontentarea se folosi biserica de ambele parti.

2. Scóla o cedu in proprietatea coreligiunariloru serbi, cari se deobliga a desdauná pre romani cu partea din diumetate a valórei ce li compete, a nume cu suma de 750 fl. despre care séu se dee obligatiune romaniloru séu se primésca ei serbii de la romani obligatiunea pentru desdaunarea bisericei numai despre sum'a de 3250 fl. cu aceea; ca rat'a a tre'ia amintita in punctulu 1. se se reduca dela 1000 la 250 fl. si ca pana atunci edificiulu scólei asisderia se se folosésca in comunu de ambele parti.

3. Sesiunea parochiala si pamentulu scólei si invetiatorescu se se imparta egalu conformu punct VII. in dóue parti si in natura.

Recuisitele si capitalele bisericesci comune asisderia se se imparta egalu séu in natura séu serbii se primésca diumetate din valórea acelor'a.

5. Cartile bisericesci liturgice si rituali scrise si tiparite in limb'a slavéna, precum si obiectele, utensiliile donate anume de serbi se li se estrade indata dupa ce se vor desparti de biserica adeca dupa espirarea terminulu defiptu pentru desdaunare

6. Cimiteriulu (morminti) se se folosésca si pe viitoriu de ambele parti in comunu.

7. Romanii indata dupa ce se va estradá serbiloru obligatiunea despre sum'a espusa in punctulu 1. se aiba dreptu a transcrie biserica in cartea funduala pe numele comunei bisericesci romane gr. or. éra serbii asisderia indata dupa raspunderea sumei din punctulu 2. se transcria edificiulu de scóla pa numele comunei bisericesci serbe gr. or.

8. In asemene modu se se transcria pamentulu sesiunei parochiale precum si celu scolariu, diumetate pe numele unei si celeialalte comune bisericesci.

9. Barbati de incredere ca reprezentanti ai comunei bisericesci serbe dechiara, cá de si atátu edificiulu bisericei cátu si alu scólei dupa pusetiunea topografica se afla situate in strad'a din partea locuitoriloru de natiunalitate serba, si de si acést'a impregiurare i-ar indreptati pe ei a pretinde ca se remana in posesiunea acestoru dóue edificie, fiindu cá acele tocmái pentru romani sunt incomode a amblá dintro parte in cea lalta la biserica si asi tramite pruncii la scóla. — totusi condusi de iubire fratiésca si coreligiunaria si petrunsi de necesitatea despartirei prin impacatiune amica se invoescu a primi ofertulu coreligiunariloru romani, inse pe langa acea conditiune ca fratii romani se-i lese in folosinti'a bisericei mai doi ani dupa espirarea terminulu de desdaunare, la casu daca ei serbii in restimpu de trei ani cumva n'ar fi in stare a-si edificá biserica propria; éra de sine intielegendu-se, cá ei serbii vor esi din biserica romana indata dupa ce vor gatá a loru fie macar in decursu de trei ani séu si mai nainte.

Asemenea concesioni facu apoi si serbii romaniloru in privinti'a scólei carea se se folosésca pentru instruirea prunciloru romani in un'a éra pentru cei serbi in alta chilia, ingrigindu-se apoi fie care parte pentru locuintiele separate ale invetiatoriloru concerninti.

(Va urmá)